

**Intervju sa ambasadorom Brianom Aggelerom,
šefom Misije OSCE-a u Bosni i Hercegovini**
Federalna novinska agencija FENA
11. februar 2023. godine

[Fena.ba | Najnovije vijesti iz BiH, regiona i svijeta](#)

1. Nakon što ste preuzeli dužnost i obišli gradove u BiH te razgovarali s predstavnicima vlasti kako ocjenjujete trenutnu političku situaciju u BiH?

Izuzetna je čast raditi u Bosni i Hercegovini zajedno sa našim posvećenim timom saradnika u Misiji OSCE-a u BiH. Ovo je lijepa zemlja sa divnim ljudima koji zaslužuju svijetlu budućnost. Misija će i dalje biti iskren i predan partner u pružanju pomoći da to i postignu.

BiH se uistinu suočava sa nekim stvarnim izazovima. Čini se da su mnogi politički lideri više zainteresovani za svoje političke bitke nego za pronalaženje rješenja za državu. Korupcija u značajnoj mjeri utiče negativno na svakodnevni život ljudi, a uz prisustvo kulture nekažnjivosti zbog nedostatka procesuiranja, prema nekim pokazateljima, situacija se zapravo i pogoršava. Pored toga, obrazovne politike i praksa u BiH prečesto dolivaju ulje na vatru umjesto da spriječe etničke podjele u državi, uskraćujući mnogoj djeci inkluzivno, nediskriminatorno i kvalitetno obrazovanje koje zaslužuju.

Uprkos svemu, nakon što sam se sastao sa građanima i sa mnogim predanim zvaničnicima iz cijele države, uvjeren sam da BiH zaista može ostvariti istinski napredak - ako izabrani predstavnici budu imali hrabrosti da preduzmu neophodne korake. U tom smislu, nedavno održani opći izbori i formiranje novih vlasti takođe nude nove mogućnosti.

Imao sam priliku razgovarati sa mnogima od tih političkih lidera od trenutka kada sam preuzeo dužnost u oktobru. Svi su naglasili svoju opredijeljenost ka tome da BiH učini korak naprijed na svom reformskom putu kroz otvaranje radnih mjesta, borbu protiv korupcije i jačanje vladavine prava, osiguravanje kvalitetnog obrazovanja i očuvanje životne sredine.

Svi želimo vjerovati da to nije samo retorika. Da bi se održao taj zamah i napredak za dobrobit građanki i građana ove države, izabrani bosanskohercegovački lideri, kao i policija, tužioc i sudije, trebaju napraviti iskorak, ostaviti po strani razlike i početi raditi.

2. Kako vidite proces formiranja vlasti nakon oktobarskih općih izbora?

Drago mi je što je novi saziv Vijeća ministara BiH imenovan brže nego ikada ranije, donoseći neka nova lica i koalicije na različitim nivoima vlasti. Nadamo se da će to dovesti do prijeko potrebnog zamaha u reformskim procesima koje sam pomenuo ranije, naročito u svjetlu nedavno dodijeljenog statusa kandidata za članstvo u EU. Misija je izuzetno zainteresovana za

ostvarivanje saradnje sa novim rukovodstvom kako bi ti napori bili uspješni. Mnogo toga je moguće ostvariti, uz postojanje političke volje.

3. Visoki predstavnik u BiH nametnuo je izmjene Izbornog zakona i Ustava Federacije BiH na dan izbora, kakav je vaš stav o tome? Smatrate li da bi to moglo odblokirati procese ili bi situaciju moglo dodatno usložiti?

Nije uopće upitno to da izborni zakonodavstvo BiH treba revidirati na sveobuhvatan način. To žele i građanke i građani ove države – prema istraživanju javnog mnjenja koje je naša Misija provela 2022. godine, više od 60 procenata ispitanika vjeruje da je važno izmijeniti Izborni zakon.

S obzirom na to da su vlasti propustile da to učine, neriješeno pitanje izmjena i dopuna Izbornog zakona BiH i dalje predstavlja prepreku osiguravanju budućih pravovremenih i pravednih izbora u državi, funkcionalnosti i formiranju tijela vlasti te dalje smanjuje nivo povjerenja građana u integritet i transparentnost procesa glasanja.

Ono što je važno naglasiti je da niko, pa ni sam OHR, ne želi da OHR nameće rješenja. Ta mjera je donesena kao odgovor na situaciju u kojoj bosanskohercegovački političari nisu uradili svoj posao. To može biti frustrirajuće za građane ali, 27 godina nakon rata, politički lideri treba da preuzmu više odgovornosti, tako da bude manje potrebe da međunarodna zajednica rješava probleme.

4. Kako komentirate činjenicu da je u ovoj predizbornoj kampanji zabilježen govor mržnje možda više nego ikad ranije?

U poređenju sa prethodnim izbornim ciklusima, čini se da se donekle smanjuje trend korištenja uvredljivog, ponižavajućeg načina izražavanja ili retorike podjela tokom predizbornih kampanja, kao što su pokazali rezultati analize Vijeća za štampu i online medije u BiH čiju je provedbu podržala Misija.¹ Ovi rezultati naglašavaju uspjeh napora koje su uložile redakcije medijskih kuća da bi smanjile broj negativnih komentara. Nažalost, govor mržnje, kao i incidenti motivisani predrasudama i krivična djela počinjena iz mržnje i dalje prevladavaju u BiH, a njihova su meta često one osobe koje su već marginalizovane i ranjive. Putem osam terenskih ureda Misije, naše osoblje je na terenu pratilo situaciju prije i tokom izbora. Pratimo i bilježimo sve takve incidente, uključujući one koji se odnose na izbore. Misija pruža obuku sudovima i policiji u cijeloj državi na temu krivičnih djela počinjenih iz mržnje, kao dio naših širih napora usmjerenih da se unaprijede odgovori pravosuđa na nasilje motivisano predrasudama.

¹ [“STOP! Hate Speech” campaign concludes in Bosnia and Herzegovina | OSCE Završni Izvještaj govor mržnje u komentarima na online portalima.pdf \(vzs.ba\)](#)

Kada god se oni dese, bilo tokom izbora ili u bilo kom drugom trenutku, takvi incidenti zahtijevaju svrsishodne i djelotvorne institucionalne odgovore i reakcije, uključujući i od strane aktera iz pravosudnog sektora. Sa aktivnostima i govorom kojima se podstiču podjele moramo se suočiti na adekvatan način kako bismo osigurali da zajednice širom BiH budu sigurne i da budu zajednice ravnopravnosti.

Istovremeno, ne smije se zloupotrebljavati zakon o zabrani govora mržnje da bi se napadao važan rad legitimnih novinara. Nažalost, naš monitoring pokazuje da su novinarke i novinari u BiH sve češće na meti prijetnji, fizičkih i cyber napada, kao i internetskih kampanja narušavanja ugleda. Novinari igraju ulogu od vitalnog značaja za informisanje građana o ključnim pitanjima i pomažu u pozivanju na odgovornost moćnih pojedinaca i institucija u interesu zaštite i jačanja demokratskih društava.

5. Kako vidite odgovor bh. vlasti na situaciju s migracijama?

Dramatičan porast broja migranata, izbjeglica i tražitelja azila koji su ušli u državu 2018. godine je sasvim sigurno predstavljao izazov za kadrovske i finansijske resurse BiH. Koordinacija i komunikacija između institucija na različitim nivoima vlasti je predstavljala problem.

Od 2018. godine je došlo do mnogih poboljšanja u toj oblasti, uključujući pružanje adekvatnog smještaja i brige za migrante, izbjeglice i tražitelje azila. Međutim, izazovi i dalje postoje te iako je broj migranata, izbjeglica i tražitelja azila sada smanjen, nadležne institucije treba i dalje da budu spremne za koordinaciju i reakciju po potrebi. Migracijske rute se konstantno mijenjaju i opet može doći do porasta njihovog broja. Misija je aktivno angažovana na pružanju podrške naporima BiH da poboljša upravljanje granicom i da osigura poštovanje ljudskih prava migranata, izbjeglica i tražitelja azila, uz provedbu međunarodnih standarda u procesuiranju predmeta trgovine ljudima.

6. BiH je dobila kandidatski status za članstvo u Evropskoj uniji. Šta bi trebao sada biti prioritet predstavnika bh. vlasti?

Evropsko vijeće je dodijelilo Bosni i Hercegovini kandidatski status, što predstavlja važnu priliku, ako je izabrani lideri ove države prihvate kao podsticaj da provedu prijeko potrebne, dugo odgađane i hitne reforme u težnji da postignu deklarirani cilj evropskih integracija BiH.

Neophodne reforme uključuju jačanje vladavine prava i dobre uprave, zaštitu osnovnih prava, borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala te jačanje međusobnog povjerenja, razumijevanja i poštovanja između zajednica. Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini je aktivan partner u radu na ostvarenju tih ciljeva. Naša Misija je organizovala obuku o etičkim standardima i disciplinskoj praksi za novoimenovane sudije i tužioce u oba entiteta. Pratimo sudske postupke u svrhu identifikacije i ocjene sistematskih problema vladavine prava i sistema krivičnog pravosuđa. Zajedno sa EU i Ambasdom SAD-a u BiH, Misija OSCE-a u BiH pruža podršku inicijativama čiji je cilj izrada i usvajanje zakona o sukobu interesa u skladu sa međunarodnim standardima.

Još mnogo toga ostaje da se uradi, a zajedno možemo pomoći BiH da postigne svoj puni potencijal za sve građane. Ovo je naročito važno za mlade u ovoj državi koji je napuštaju u potrazi za boljom budućnošću i stabilnošću. Da bismo smanjili visok nivo odliva mozgova, potrebno je da mladi vide mogućnost izgradnje stabilne, sigurne budućnosti u domovini.

7. UN smatra da u BiH postoje uvjeti za širenje ekstremizma. Kako Misija OSCE-a gleda na tu činjenicu?

Radikalizacija ka nasilju i terorizmu je globalno pitanje i predstavlja ozbiljan izazov za mnoge države. Naši bosanskohercegovački partneri su predani suprotstavljanju nasilnom ekstremizmu i radikalizaciji u svim njihovim oblicima i u najranijim fazama. Misija pruža podršku tim naporima u nekoliko oblasti, između ostalog i putem novog sveobuhvatnog projekta o policijsko-obavještajnom radu koji pomaže modernizaciji policijskog rada i promovira saradnju i proaktivno djelovanje u provedbi zakona, što je preduslov za borbu protiv ozbiljnih sigurnosnih prijetnji.

Međutim, sama provedba zakona nije dovoljna. S obzirom na složenu međuzavisnost faktora koji utiču na svaki pojedinačni proces radikalizacije ka nasilju, kao i na obim u to uključenih društvenih pritisaka, problema i izazova, neophodan je integrisani, multisektorski pristup za osiguranje djelotvorne prevencije.

Mora postojati saradnja, uključujući saradnju između vjerskih zajednica, policije, pravosuđa, medija, obrazovnih djelatnika, zdravstva i službe socijalne zaštite, kao i NVO, a to pitanje treba da prepozna i njime se pozabavi društvo i lokalna zajednica u cjelini. Izražavam veliko zadovoljstvo time što, pored angažmana sigurnosnog sektora, vidimo sve veće učešće svih navedenih aktera u BiH koji pomažu u sprečavanju nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu.

8. Koji će biti prioriteti vašeg rada tokom mandata na mjestu šefa Misije OSCE-a u BiH?

Moj prvenstveni cilj u svojstvu šefa Misije je da pružim podršku pozitivnim reformama u BiH, osiguravajući stabilnost i prosperitet za sve građanke i građane. U prvim mjesecima na dužnosti sam mnogo putovao da bih se sastao sa građanima i čuo njihove stavove o budućnosti BiH, kao i o tome na koji način oni smatraju da Misija OSCE-a u BiH može biti od pomoći. Naši timovi u osam terenskih ureda Misije u cijeloj državi čine taj direktan kontakt sa građanima BiH mogućim, a uvid koji građani imaju u situaciju na lokalnom nivou je temelj našeg angažmana, što je od neprocjenjive vrijednosti.

Ono što sam naučio iz tih posjeta i sastanaka na lokalnom nivou je da građani, kao i mnogi lokalni lideri, razumiju da mnogo veću korist mogu ostvariti uz međusobnu saradnju, bez obzira na njihovo porijeklo. Na primjer, postoje škole i zajednice koje idu korak dalje u njegovanju tolerancije i poštovanja prema drugima, a mi podržavamo njihove napore. Vidjevši brojne takve pozitivne primjere, optimista sam kada su u pitanju plodovi tih napora. Imajući to na umu, jedna od glavnih aktivnosti na koje će se Misija fokusirati biće pružanje pomoći drugim zajednicama da i kod njih zaživi ta pozitivna praksa.

Želimo da ljudi čuju o izuzetnim dešavanjima u cijeloj državi, kao što je ono što pet načelnika općina iz regiona koji se nalazi u podnožju planine Majeveca, iz oba entiteta, rade na

zajedničkoj promociji regionalnog ekonomskog razvoja, ili o pozitivnim inicijativama koje se događaju u Bosanskom Petrovcu ili Žepču, progresivnim zajednicama koje čine više na lokalnom nivou na stvaranju boljih životnih uslova za svoje građane nego mnogi političari na višim nivoima vlasti.

Posvećenost unapređenju rodne ravnopravnosti je u temelju svih naših napora, zato što znamo da samo onda kada žene i muškarci uživaju jednaka prava, jednak nivo zastupljenosti i imaju jednak pristup resursima, se društva mogu razvijati na miroljubiv, održiv i prosperitetan način. Takođe se i dalje hvatamo u koštac sa hitnim ekološkim izazovima sa kojima se suočava BiH, između ostalog i putem jačanja uloge stručnog osoblja iz pravosudnog sektora, organizacija civilnog društva i drugih organizacija u unapređenju provedbe zakona o zaštiti životne sredine i realizaciji prava građana.

Veliko mi je zadovoljstvo što je moto Sjeverne Makedonije koja ove godine predsjedava OSCE-om „Radi se o ljudima“, jer je to zaista istina. Mi nismo ovdje zbog političara ili stranaka, kantona ili entiteta – mi smo ovdje zbog ljudi ove države, kao njihovi iskreni partneri u tome da BiH bude sigurna, snažna i prosperitetna. Toliko je mnogo hrabrih i posvećenih građanki i građana širom ove države i radujem se onome što možemo postići zajedno!